

Opetus- ja kulttuuriministeriö

8.5.2108

Viite: OKM021:00/2018

Lausunto ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun asetuksen muuttamisesta

Yleistä

KSL-opintokeskus kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun asetuksen muuttamiseksi.

Pidämme hyvänä pyrkimystä kehittää palautteen keruuta koulutuksen järjestäjän toiminnan kehittämisen työkaluna. Palautteen kautta on mahdollista saada merkityksellistä näkemystä opiskelijoilta ja samalla kannustaa heitä mukaan kehittämistyöhön.

Vaikuttavuusrahoituksessa käytettävien opiskelijapalautekyselyjen perusteella syntyvien suoritteiden laskennassa kyselyssä annettujen vastausten pisteiden yhteismäärällä on keskeinen merkitys (suoritteet/vaikuttavuusrahoituksen määräävien painotettujen pisteiden laskennan peruste). Onkin tärkeää rakentaa palautteenkeruujärjestelmä sellaiseksi, että se ei lähtökohtaisesti johda aiheettomasti annettuun negatiiviseen palautteeseen.

Kattava arviointitieto on mahdollisuus tarkastella toimintaa kehittämisen näkökulmasta, ja tavoite entistä kattavamman arviointitiedon keräämiseksi on kannatettava. Vaikuttavuuden mittaaminen opiskelijapalautteeseen perustuen ei näkemyksemme mukaan kuitenkaan vastaa tarkoitustaan. Arviointitiedon keräämisen keskeisenä tarkoituksena ja ohjaavana tekijänä tulee olla toiminnan kehittämisen näkökulma, ei mahdollisimman myönteisiksi ”kilpaillut” vastauspistemäärät.

Erityisen haasteellisenä tässä rakenteessa voidaan nähdä vastausten luotettavuus. On perusteltua sijoittaa palautteen (päättökysely) anto ammatillisen tutkinnon tai tutkinnon osan suorittamiseen siten, että se on edellytys esimerkiksi todistuksen saamiselle. Samalla kuitenkin voi syntyä tilanne, että vastaaja antaa palautteen vain saadakseen todistuksen, eikä hän enää näe itselleen hyötyä vastata koulutuksen järjestäjän toiminnan kehittämisen näkökulmasta. Tilanteesta voi syntyä aiheetonta negatiivista palautetta koulutuksen järjestäjälle, jos esimerkiksi vastaaja ei koe vastaamista itselleen motivoivana.

Vaikka on tärkeää saada palautetta henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman prosessista, voi samalla myös kyseenalaistaa aloituskyselyyn vastaamisen motivaatiota tilanteessa, jossa opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma on jo tehty.

Rahoituksen perusteena olevat väittämät (13b§)

Sen lisäksi, että opiskelijapalaute ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteena voidaan jo sinällään nähdä ongelmallisena ratkaisuna, haluamme nostaa esiin joitakin vastaamista vaikeuttavia kohtia asetusluonnoksessa ehdotetuissa väittämässä. Vastaamista vaikeuttaa erityisesti se, että yhdessä väittämässä tulee ottaa kantaa useaan asiaan (sama ongelma kohta toistuu useassa kohdassa läpi koko opiskelijapalautekyselyn).

Aloituskysely:

Pääsin aloittamaan opinnot sopivassa aikataulussa

Jos oppilaitoksessa on määrätty opinnot alkamaan esimerkiksi 15.8., mutta vastaajalle parempi ajankohta olisi ollutkin mikä tahansa muu päivä, niin oppilaitos saa täysin epäoikeutetusti huonoa palautetta. Onko yleensäkin mahdollista räätälöidä opintojen aloittaminen jokaiselle yksilöllisesti sopivaksi?

Mikäli tällä väittämällä haetaan esimerkiksi oppilaitoksen mahdollisuutta joustaa opintojen alkamisessa, niin väittäjä olisi parempi olla muodossa *Minulla oli mahdollisuus vaikuttaa opintojeni aloittamisen aikatauluun.*

Lisäksi tämä väittäjä on perusteltua esittää ainoastaan siinä tapauksessa, että oppilaitoksella on aidosti mahdollisuus räätälöidä opintojen aloittamista henkilökohtaisesti opiskelijoille sopivaksi.

Aikaisemmat opintoni, työkokemukseni ja muu osaaminen selvitettiin monipuolisesti

Samassa väittämässä on useampi asia, johon vastaajan pitäisi ottaa kantaa.

Vastaajalla ei ole mahdollisuutta antaa näkemystään, mikäli hän kokee, että esimerkiksi opinnot ja työkokemus selvitettiin, mutta muuta osaamista ei.

Siitäkin huolimatta, että kysely pitenee, jokaisesta näistä kohdasta tulisi esittää oma väittämänsä:

Aikaisemmat opintoni selvitettiin monipuolisesti

Aikaisempi työkokemukseni selvitettiin monipuolisesti

Aikaisempi muu osaamiseni selvitettiin monipuolisesti

Päätökysely:

Opetustilat, välineet, työpaikat, digitaaliset ja muut oppimisympäristöni edistivät oppimistani

Vastaajalla ei ole mahdollisuutta esittää kantaansa tilanteessa, jossa hän kokee annettujen vaihtoehtojen edistäneen oppimistaan eriarvoisesti. Vastaajan tulisi voida ottaa kantaa jokaiseen väittämässä esitettyyn vaihtoehtoon erikseen.

Sain riittävästi opetusta ja ohjausta, jotta opintoni etenivät suunnitellusti

Vastaajalla ei ole mahdollisuutta esittää kantaansa tilanteessa, jossa hän kokee esimerkiksi saaneensa riittämättömästi ohjausta, mutta riittävästi opetusta.

Lisäksi, mikäli halutaan antaa painoarvoa sekä oppilaitoksessa että työpaikalla järjestettyyn opetukseen ja ohjaukseen, nämä tulisi kysyä selkeästi erikseen. Ei ole mahdollista antaa näkemystä yhdessä kysymyksessä samanaikaisesti oppilaitoksessa järjestetystä opetuksesta, oppilaitoksessa järjestetystä ohjauksesta, työpaikalla järjestetystä opetuksesta ja työpaikalla järjestetystä ohjauksesta. Vastaajalla saattaa olla ihan erilaiset kokemukset jokaisesta näistä vaihtoehdosta.

Opiskelijoita kohdeltiin yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti

Kuka kohteli? Opettajat, työpaikkaohjaajat, toiset opiskelijat, muu oppilaitoksen henkilökunta?

Vastaajalla ei ole mahdollisuutta esittää kantaansa tilanteessa, jossa hän esimerkiksi kokee tullessa kohdeksi yhdenvertaisesti mutta ei tasa-arvoisesti. Tai jos opettajat kohtelivat yhdenvertaisesti, mutta muut opiskelijat eivät.

Koulutus paransi valmiuksiani työelämään siirtymiseen, siellä toimimiseen tai jatko-opintoihin.

Vastaajalla ei ole mahdollisuutta esittää kantaansa tilanteessa, jossa hän kokee koulutuksen parantaneen työelämään siirtymistä, mutta ei ehkä siirtymistä jatko-opintoihin.

Vastaajan tulisi voida ottaa kantaa jokaiseen väittämässä esitettyyn vaihtoehtoon erikseen.

Lopuksi

Opiskelijapalautekyselyä tulisi tarkastella kokonaisuudessaan, mutta erityisesti rahoitusperusteena käytettävien osuuksien kohdalla, myös selkokielisyyden näkökulmasta. Vaikeasti ymmärrettävät ja vastattavat väittämät lisäävät nopeita ja yksinkertaistettuja vastauksia ja tällöin riski oppilaitoksen näkökulmasta epäedulliseen vastaukseen kasvaa.

Myös koulutuksen järjestäjälle annettavaan palautekyselyn järjestämiseen liittyvään ohjeistukseen tulee kiinnittää riittävästi huomiota.

Lopuksi toteamme, että vastausmäärien mahdollista epätasaisuutta tasaamaan rakennettu katokorjauskerroinjärjestelmä on sinällään oikeasuuntainen, mutta se on aivan liian vaikeaselkoinen. Samoin koemme vaikeaselkoiseksi suoritteet määrävien painotettujen pisteiden laskennan perusteet.

Kunnioittavasti,

Tuula Kumpumäki

päsihteeri, opintojohtaja

Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry ja KSL-opintokeskus

Lintulahdenkatu 10

00500 Helsinki

puh. 050 3239 143

tuula.kumpumaki@ksl.fi